

L'accent diacrític serveix per distingir parelles de mots que s'escriuen igual però tenen significats diferents. Les paraules amb accent diacrític són les següents:

bé	contrari de malament	be	animal
béns	fortuna, riquesa	bens	animals (xais)
déu, déus	ésser suprem	deu, deus	número, verb deure
és	verb ésser	es	pronomen feble
mà	part del cos	ma	possessiu àton
més	quantitatiu	mes	part de l'any
món	univers	mon	possessiu àton

- 1 Fixa't que la major part de parelles que contenen accent diacrític es diferencien en el so vocàlic. Classifica els mots de la llista (tret de la parella **més/mes** que conté el so de [e]) segons el canvi de so que presentin:

[e]/[ɛ]	[e]/[ə]	[a]/[ə]	[o]/[u]

- 2 Posa l'accent, quan calgui, i pronuncia adequadament.

- A No està gens be que maltractis el meu be.
- B Va invertir tots els bens que tenia en un ramat de bens.
- C Els grecs adoraven més de deu deus.
- D No es correcte que a última hora es canviï l'horari dels actes.
- E Ma mare té la ma trencada.
- F El mes que m'agrada mes es el mes de febrer.
- G Mon pare m'ha ensenyat a comprendre millor el mon.

3 Fes una frase amb cadascun dels mots següents:

- A** bé: _____
be: _____
- B** déu: _____
deu: _____
- C** és: _____
es: _____
- D** mà: _____
ma: _____
- E** més: _____
mes: _____
- F** món: _____
mon: _____

4 Tria el mot adient per omplir cada buit:

- bé, béns** **A** En Quim no es troba gaire _____
- be, bens** **B** Al meu germà li han regalat un _____ negre amb potes rosses.
C Els _____ de cal Masdéu tenen un valor incalculable.
D L'altre dia un cotxe va atropellar un ramat de _____
- és** **es** **A** La violeta _____ una de les flors més boniques que hi ha.
B La Laia encara no ha arribat; _____ a casa els avis.
C Cada vegada que va al mercat _____ troba la veïna de davant.
- déu, déus** **A** _____ venir tan tard com sempre.
- deu, deus** **B** Josep, quants diners em _____?
C Shiva és un dels _____ de l'hinduisme.
D Sempre juga el _____ a la loteria.
- més** **mes** **A** Diuen que aquest proper _____ de desembre serà molt fred.
B El que _____ m'agrada dels caps de setmana és no haver de posar el despertador.
C El _____ que ve marxen de viatge a Escòcia.
- món** **mon** **A** _____ germà sempre vol tenir la raó.
B Al _____ hi ha moltes llengües diferents.
C _____ oncle i _____ cosí juguen a bàsquet.
D _____ pare no té nas, ma mare és xata.
- mà** **ma** **A** _____ mare sempre fa uns macarrons boníssims.
B Dóna'm la _____ que t'ajudaré a travessar el pont.
C _____ cosina té un Ford que funciona de meravella.

D'altres parelles de paraules que es diferencien per l'accent diacrític són les següents:

pèl, pès	filament de la pell	pel, pels	contracció per + el
què	interrogatiu, prep + relatiu	que	conjunció, pronom relatiu
sé	verb saber	se	pronom feble
sí	afirmació	si	condició
sòl	terra	sol	astre, solitari
són	verb ser, present	son	dormida
té	verb tenir	te	beguda
ús	acció d'usar	us	pronom feble

5 Classifica les parelles de la llista anterior segons el canvi de so que presentin:

[e]/[ɛ]	[o]/[ɔ]	[ɛ]/[ə]	[e]/[ə]

6 Accentua, quan calgui, i pronuncia adequadament:

- A** Pel carreró m'arrencava un pel del cap.
- B** Que vols que et digui?
- C** No se què se sent quan t'enamores.
- D** Si vols sortir amb mi, digues que si.
- E** Son les dotze i encara no tinc son.
- F** No te ni un gram de te.
- G** No us dic res de l'us que va fer del pis.

7 Posa l'accent diacrític allà on calgui:

–Oi que es fantàstic? –digué Joe. (...)

–Es just la vida que vull per a mi –digué Tom–. No t'has de llevar quan et criden, al matí, ni has d'anar a escola, ni t'has de rentar... no has de fer cap de totes aquestes bestieses. Veus, Joe, un pirata no ha de fer res de res, quan es a terra, i, en canvi, un ermità ha de resar un munt d'oracions cada dia, i no s'ha de divertir gens ni mica... Total, que es un avorriment.

–A mes, un pirata sempre es respectat. Un ermità ha de dormir al lloc mes dur que pugui trobar, i s'ha de posar roba de sac per vestir-se, i cendra damunt el cap, i aguantar la pluja i...

MARK TWAIN. *Les aventures de Tom Sawyer*. Ed. La Galera

8 **Escriu els accents diacrítics que falten en aquest diàleg:**

SANDRA: Hola, Ona! Com t'han anat les vacances?

ONA: Mira, be, força be, encara que...

SANDRA: Ja ho se, tenies ganes de tornar, oi? A mi m'ha passat el mateix.

ONA: Si, saps que? Cap a la fi de l'estiu ja et venen ganes de tornar a la rutina de sempre...

SANDRA: Te, i de sentir les històries de l'estiu.

ONA: Doncs això si que no em ve de gust. Es frustrant sentir com tothom s'ho passa be.

SANDRA: Dona, però tu també et diverteixes a la masia. No vens ensopida, oi? T'ha anat tot be?

ONA: Si, si, però... no se, tothom s'empesca unes històries fantàstiques, expliquen aventures increïbles...i que vols que et digui... a mi no em passa res de tot això.

SANDRA: Dona, a mi tampoc, però quan els sento es com si jo també hi fos, em venen idees per divertir-me mes. Si, la veritat es que m'agrada. Mira, jo passo l'estiu a Sitges i allà hi ha munts de gent i més gent i hi ha molt d'ambient i de tot... però, saps que? Jo, quan la Marta i la Joana no hi són, em sento mes sola que una mussola...

ONA: De veritat? Però tu sempre deies que era fantàstic passar l'estiu a Sitges!

SANDRA: Si, i ho es, però tot te el seu moment, i es ben cert que de vegades t'ho passes be i d'altres no tant... I a mes, tampoc no m'agrada dir aquestes coses a tothom.

ONA: Ja t'entenc, a mi em passa el mateix.

9 **Encercla les paraules d'aquest text que porten accent diacrític:**

“Ara, nens, aneu a divertir-vos. Nicolas, acompanya la Louissette a la teva habitació i ensenya-li aquelles joguines tan boniques que tens.”

La mare ha dit això amb un gran somriure, però al mateix temps m'ha mirat d'una manera que és millor no prendre-se-la a broma. La Louissette i jo hem anat a la meva habitació, i un cop allà jo ja no sabia què li havia de dir. Ha estat la Louissette qui ha parlat, ha dit:
— Sembles un mico.

Això no m'ha agradat, llavors li he contestat:

— I tu, tu no ets més que una nena!

I ella m'ha clavat un mastegot. He estat a punt de posar-me a plorar, però m'he aguantat, perquè la mare volia que fos ben educat, llavors li he estirat una de les trenes, i ella m'ha clavat una puntada de peu a la canyella. Llavors, com a mínim he hagut de fer “aaiii, aaiii”, perquè em feia molt mal.

Anava a estirar-li una trena i la Louissette aixecava una mà per ventar-me una gleva, quan, tot d'una, la porta s'ha obert i han entrat totes dues mares.

— Així, què nens —ha dit la mare—, us divertiu força?

— Oi tant, senyora! Ha dit la Louissette amb els ulls ben oberts, i després ha parpellejat molt de pressa i la mare li ha fet un petó tot dient:

— Encisadora, és encisadora! És com un ocellet!

SEMPÉ-GOSCINNY, *El petit Nicolas*

Solucions

1	[e]/[ɛ]	[e]/[ə]	[a]/[ə]	[o]/[u]
	bé / be béns / bens déu / deu	és / es	mà / ma	món / mon

- 2 a** No està gens **bé** que maltractis el meu **be**.
b Va invertir tots els **béns** que tenia en un ramat de **bens**.
c Els grecs adoraven més de **deu déus**.
d No **és** correcte que a última hora **es** canviï l'horari dels actes.
e **Ma** mare té la **mà** trencada.
f El **mes** que m'agrada **més és** el **mes** de febrer.
g **Mon** pare m'ha ensenyat a comprendre millor el **món**.

3 Resposta oberta.

4 bé, béns / be, bens

- a** En Quim no es troba gaire **bé**.
b Al meu germà li han regalat un **be** negre amb potes rosses.
c Els **béns** de cal Masdéu tenen un valor incalculable.
d L'altre dia un cotxe va atropellar un ramat de **bens**.

és / es

- a** La violeta **és** una de les flors més boniques que hi ha.
b La Laia encara no ha arribat; **és** a casa els avis.
c Cada vegada que va al mercat **es** troba la veïna de davant.

déu, déus / deu, deus

- a** **Deu** venir tan tard com sempre.
b Josep, quants diners em **deus**?
c Shiva és un dels **déus** de l'hinduisme.
d Sempre juga el **deu** a la loteria.

més / mes

- a** Diuen que aquest proper **mes** de desembre serà molt fred.
b El que **més** m'agrada dels caps de setmana és no haver de posar el despertador.
c El **mes** que ve marxen de viatge a Escòcia.

món / mon

- a** **Mon** germà sempre vol tenir la raó.
b Al **món** hi ha moltes llengües diferents.
c **Mon** oncle i mon cosí juguen a bàsquet.
d **Mon** pare no té nas, ma mare és xata.

mà / ma

- a** Ma mare sempre fa uns macarrons boníssims.
b Dona'm la mà que t'ajudaré a travessar el pont.
c Ma cosina té un Ford que funciona de meravella.

5	[e]/[ɛ]	[o]/[ɔ]	[ɛ]/[ə]	[e]/[ə]
	té / te	són / son	pèl / pel pèls / pels què / que	sé / se

- 6 a** Pel carreró m'arrencava un **pèl** del cap.
b **Què** vols que et digui?
c No **sé** què se sent quan t'enamores.
d Si vols sortir amb mi, digues que **sí**.
e **Són** les dotze i encara no tinc son.
f No **té** ni un gram de te.
g No us dic res de l'**ús** que va fer del pis.

- 7** –Oi que **és** fantàstic? –digué Joe. (...)
 –**És** just la vida que vull per a mi –digué Tom–. No t'has de llevar quan et criden, al matí, ni has d'anar a escola, ni t'has de rentar... no has de fer cap de totes aquestes bestieses. Veus, Joe, un pirata no ha de fer res de res, quan **és** a terra, i, en canvi, un ermità ha de resar un munt d'oracions cada dia, i no s'ha de divertir gens ni mica... Total, que **és** un avorriment.

–A **més**, un pirata sempre **és** respectat. Un ermità ha de dormir al lloc **més** dur que pugui trobar, i s'ha de posar roba de sac per vestir-se, i cendra damunt el cap, i aguantar la pluja i...

MARK TWAIN. *Les aventures de Tom Sawyer*. Ed. La Galera

8 SANDRA: Hola, Ona! Com t'han anat les vacances?

ONA: Mira, **bé**, força **bé**, encara que...

SANDRA: Ja ho **sé**, tenies ganes de tornar, oi? A mi m'ha passat el mateix.

ONA: **Sí**, saps **què**? Cap a la fi de l'estiu ja et venen ganes de tornar a la rutina de sempre...

SANDRA: **Té**, i de sentir les històries de l'estiu.

ONA: Doncs això **sí** que no em ve de gust.

És frustrant sentir com tothom s'ho passa **bé**.

SANDRA: Dona, però tu també et diverteixes a la masia. No vens ensopida, oi? T'ha anat tot **bé**?

ONA: **Sí, sí**, però... no **sé**, tothom s'empesca unes històries fantàstiques, expliquen aventures increïbles... i **què** vols que et digui... a mi no em passa res de tot això.

SANDRA: Dona, a mi tampoc, però quan els sento **és** com si jo també hi fos, em venen idees per divertir-me **més**. **Sí**, la veritat **és** que m'agrada. Mira, jo passo l'estiu a Sitges i allà hi ha munts de gent i més gent i hi ha molt d'ambient i de tot... però, saps **què**? Jo, quan la Marta i la Joana no hi són, em sento **més** sola que una mussola...

ONA: De veritat? Però tu sempre deies que era fantàstic passar l'estiu a Sitges!

SANDRA: **Sí**, i ho **és**, però tot **té** el seu moment, i **és** ben cert que de vegades t'ho passes **bé** i d'altres no tant... I a **més**, tampoc no m'agrada dir aquestes coses a tothom.

ONA: Ja t'entenc, a mi em passa el mateix.

9 **és, què, més**